

ROKOVNJAČI

Josip Jurčič

Zgodba se začne leta 1810, ko je bil v kamniku semenj. Rokovnjači so bili vojaški begunci, ki jim ni dišala dolga vojaška služba (od 7 - 14 let), brezdomci, berači, pijanci, pretepači in cigani. Pobegnili so v gozdove, kjer so živeli v trdno urejeni skupnosti. Središče rokovnjaškega gibanja je bilo v težko dostopnih gorah, na meji med tedanjo Kranjsko, Štajersko in Koroško, na gradu Kolovec na gradu Brdo, v Zagorju in še veliko je teh krajev.

Na sramotilnem stebru je stal privezan berač Tomaž.

Ljudje so se zbrali okoli njega, ga gledali in poniževali. Okoli vratu je imel zvezano tablico na kateri je pisalo tat. Ko je prišel govornik oznanjati novico Štefana Poljaka, gospodarja gradu Kolovec, je Tomaž izginil in nihče ni vedel kje je. Vsi so trdili da je rok novica s je razširila med ljudstvom.

Nekega dne so v Vlagarjevi krčmi ljudje pili in med njimi sta bila tudi Nande in Blaž Mozol, ki je bil najbolj glasen in se je rad pretepal. Asproti njiju ob peči pa so sedeli trije neznanci, takoj je rekel da so rokovnjači in jih je neprestano zmerjal, da so rokovnjači. Čez nekaj časa je stopil v krčmo še Tone Obloški, ki ga je Mozol imenoval Rajtguzen, ker ni vedel da gakličejo Rajtozen. Še njega je začel zmerjati. Vnel se je pretep med Tončkom, tremi rokovnjači in Mozoljem. Trije rokovnjači in Tone so bili skupaj proti Blažu Mozolju. Blaž je bil najmočnejši med njimi. Za vsak slučaj je dvignil stol nad glavo, če bi mu kdo hotel kaj narediti. Med rokovnjači spozna tudi berača Tomaža, ki je ušel z sramotilnega stebra. Blaža je rešil Nande, ki je spregovoril v rokovnjaškem jeziku, ko je videl, da je v veliki nevarnosti, saj so bili nasprotniki v premoči.

Mestni uradnik je napisal na list papirja, kdor najde sled o rokovnjačih dobi 30 frankov.

V Radomljah je čevljar Bojec krpal čevlje Blažu Mozolu. Blaž se je naredil da spi ko je potrkal na vrata rokovnjač. Bojec je odšel odpret vrata, da bi izvedel novico. Mozol pa je prisluškoval in izvedel, da je fant v katerega je zaljubljena Polonica, rokovnjač. Odšel je k mestnemu uradniku povedati to novico. Dobil je 30 frankov in ves zadovoljen odšel v gostilno in plačeval pijačo vsem, ki so prišli vanjo. Nato se je pijan napotil proti domu. Na poti domov so ga rokovnjači ubili in eden izmed njih je odnesel odrezano roko pritrđiti na vrata sodniku.

Rokovnjači so izvedeli, da bodo Francozi skozi Črn graben prenesli veliko denarja. V krčmo je prišel Francoski tajnik Brnjač, njegovo novo ime je Vernazz. Krčmar ga je bil zelo vesel, saj je prepoznal v njemu svojega dolžnika. Francoski tajnik mu je rajši vrnil denar, saj ni vedel da krčmar toliko ve o njemu.

Čez nekaj časa se ponoči srečata Groga, rokovnjaški poglavar ali Nande in Polonica. Groga hoče, da skupaj pobegneta na Štajersko in si tam ustvarita dom in družino. Zmenita se kdaj bosta zbežala.

Francози so z veliko vsoto denarja prispeli do vasi, kjer so nameravali prenočiti. Rokovnjači so za njihov postanek vedeli in poslali v izvidnico Tončka. Rokovnjači so nepripravljene in brezskrbne Francoze presenetili, jih nekaj med njimi ubili, odnesli ves denar in enega ujetnika v svoje skrivališče. Groga je razdelil denar vsem rokovnjačem, on pa je vzel samo ujetnika, ter naročil, naj ga obesijo.

Kmalu za tem je napočil čas, ko naj bi Groga in Polonica zbežala. Polonica ga je že nestrpno čakala v svoji sobi. O tem so bili obveščeni tudi francoski vojaki, ki so skupaj s komisarjem Mulejem in Obloškim Tončkom skriti čakali Nandeta v grmovju ob hiši. Ko je prišel Nande iskat Polonico, da bi skupaj zbežala, so vojaki ranili Polončinega mlajšega brata Pavleka in ujeli Grogo. Grogo so odpeljali do gradu Kolovec, kateremu je gospodaril Štefan, ki je bil njegov mlajši brat. Dogovorila sta se za pilo, preden ga je dal zapreti, da bi se Groga z njo lahko rešil in zbežal. Zjutraj so izvedeli, da je zbežal in Polonica z njim. Za njim je Štefan poslal vojake, kljub temu, da je vedel, da ga ne bodo več ujeli. Čez deset let, ko v vasi ni bilo več Francozov in so vsi že pozabili na Grogo in Polonico, je umrla Mozolka. Polonica je izvedela za smrt mame in prišla iz Gradca v svojo rodno vas. Dobila je nekaj dediščine, ki jo je potrebovala zase in za svojo hčer, ker se je za Grogo izgubila vsaka sled.

OZNAKE OSEB:

NANDE - Njegovo pravo ime je bilo Ferdinand. V knjigi je največkrat omenjen kot Groga, rokovnjaški poglavar. Bil je maščevalen, saj je bil po krivem obtožen kraje in bil zaradi tega poslan v vojsko, iz katere je dezertiral in zaživel kot rokovnjač. Živel je dvojno življenje: podnevi kot Nande, premožen kmečki fant; ponoči kot Groga, rokovnjaški poglavar. Želel je zbežati s Polonico, si ustvariti dom in družino. Ta želja je bila uslišana samo za 3 leta.

BLAŽ MOZOL - Bil je vaški pijanec, ki je poznal veliko ljudi. Kot močan človek je velikokrat začel pretep in v njem tudi zmagal. Živel je v hiši z ženo pokojnega brata in z njenima otrokoma Polonico in Pavlekom. Bil je zelo zvit, saj je čevljarja odkril, da je rokovnjač.

POLONICA – Bila je zaljubljena v Nandeta. Vedela je, da je Nande rokovnjaški poglavar, a je vseeno zbežala z njim. Bila je nečakinja od Blaža, ki jo je imel zelo rad. Bila je lepa mlada godspodična, ni bila iz premožne družine.

KRAJ IN ČAS DOGAJANJA:

Čas: dogaja se 43 let.

Kraj: dogaja se v Kamniku; v rokovnjaških taborih, ki so bili v težko dostopnih krajih; grad Brdo; Zagorje; grad Kolovec.

ČAS:

Zunanji: Zgodba poteka 43 let

Notranji: dogaja se v 19. stoletju

JEZIK IN ZGRADBA:

Jezik: Veliko je starih izrazov, drugače je jezik težak in v knjigi je veliko tujk

Zgradba: Ta knjiga je zgodovinski roman deli se na poglavja, ki si sledijo v zaporedju.

ZANIMIVE MISLI:

Bodi Brnjač ali Vernazz! To vem, da si mi pet sto srebrnih kron dolžan; in da mi jih boš zdaj plačal, četudi v francoskih frankih, zdaj ko vem, kje te mam iskati; le čakaj! - v knjigi se mi to zdi najbolj zanimivo, saj je vendar prav, da se vse vrne, kar je izposojeno. Brnjač je mislil, da mu ne bo treba vrniti denarja, a je krčmar veliko vedel o njemu, zato mu je rajši vrnil nekaj denarja, da ne bi krčmar vse kar je vedel o njemu izgovoril.

LASTNE MISLI O PREBRANEM DELU:

Ta knjiga mi je bila všeč, saj se v zgodbi odvija ljubezen in bojevanje. Nande mi je bil najbolj priljubljena oseba v knjigi, saj je živel dvojno življenje: ponoči kot Groga, poglavar rokovnjačev; podnevi pa kot Nande, ki je bil zelo premožen fant, zaljubljen v Polonico. Kot Groga-poglavar rokovnjačev je užival velik ugled med njimi, kot Nande pa tudi, saj je imel veliko denarja.

TEMA IN MOTIVI:

Tema - Rokovnjači

Motivi – Motiv smrti, motiv bežanja, motiv kraje, motiv pretepa, motiv ljubezni
Motiv morilstva...